

šoli opravlja vodstvene posle znana rene-gatinja Illerschitz. Zaveza se naproša, da ukrene vse potrebno, da izgine kot vodi-teljica z omenjenega zavoda. — Zahteva se bo priporočala.

16. Predsedstvu ministrskega sveta, ministru prosvete in financ, parlamentarni in demokratični zajednici narodnega pred-stavnštva in predsedstvu Učit. Udruž. v Beogradu je razposlala Zaveza prošnjo, da se izda nalog poverjeništvu za uk in bogocastje in delegaciji financ za Slove-nijo, da se potom draginskih doklad po-polnoma izjednačijo prejemki učiteljstva s prejemki ostalega državnega uradništva v Sloveniji z analogno predizobrazbo, ka-tere določa naredba ministrskega sveta, razglašena v „Sluzbenih Novinah kralje-vine SHS“, št. 169, z dne 24. XII. 1919. Za učiteljstvo z meščanskošolskim in strokovnim izpitom, naj se računijo prejemki za en razred višje.

Iz Jugoslavije.

— **Regent Aleksander v — Kranju.** Zadnji dan kongresa jugoslovanskega učiteljstva v Beogradu, dne 19. julija ob 6. uri popoldne je bilo, je sprejel regent Aleksander v vili na Topčiderskem brdu zastopnike učiteljskih organizacij v posebni avdijenci. Kakor je sploh obi-čajno ob takih prilikah, morale so odpo-slati tudi učiteljske pokrajinske organi-zacije prejšnji dan listo svojih odposlan-cev dvorni pisarni v informacijo z na-vedbo imena, stanu in kraja organizač-nega zastopnika. V tej deputaciji bi mo-raji biti tajnik Zaveze jugoslovanskega učiteljstva, šolski vodja Vilibald Rus iz Kranja. Ker pa je odšlo vsled poznejše odredbe učiteljsko zastopstvo k poklon-stvu že eno uro prej, kakor je bilo prvot-no določeno, se ta izprememba ni mogla vsem pravočasno naznaniti, zato je se-veda manjkalo marsikdo izmed določenih zastopnikov, med temi tudi gori imeno-vani Zavezin tajnik. Manjkajoče so na-domestili potem drugi, da je bilo število prigašencev izpopolnjeno. Pri avdijenci je vprašal regent Aleksander Zavezinega predsednika: „Kdo izmed gospodov čla-nov slovenske učiteljske organizacije je iz Kranja?“ Predsednik L. Jelenc pojasni Njegovemu Visočanstvu vzrok odsotno-sti nekaterih za avdijenco določenih učiteljskih zastopnikov. — Se isti večer se je vršil v mestu ob regentovi navzočno-sti v dvorani „Kazine“ koncert sloven-skega učiteljstva. Med pevskim odmo-rom je pozval regent ves pevski zbor v stransko dvorano, kjer se je prijazno razgovarjal z vsako pevko in z vsakim pevcem, med katerimi je bil tudi Zave-zin tajnik V. Rus. Ko je bil ta regentu predstavljen, mu reče regent: „Vi ste torej iz Kranja! Kranj je slikovito mesto. Z radostjo se spominjam tega krasnega in pristrčnega sprejema.“ Šolski vodja V. Rus pripomni: „Visočanstvo! Ko se vr-nem iz Beograda, povem to prebivalstvu mesta Kranja, ki bo sigurno izredno vza-doščeno ob tej Najvišji pohvali!“ Re-gent odgovori: „Da, le povejte! Kranj mi ostane v neizbrisnem spominu!“ Nato poda regent odgovorjencu roko in se za-čne razgovarjati z naslednjim pevcem.

— **Podrobni učni načrti za zemljepis in zgodovino.** Minister prosvete je odredil, da se predelajo učni načrti za zemljepisni in zgodovinski pouk na ljudskih šolah naše države v toliko, da se v višjih raz-redih srbskih in hrvatskih šol poglobi znanje slovenske zgodovine in obratno, da se seznanijo mladino slovenskih šol čim-najbolj s hrvaško in srbsko prošlostjo. Istotako je glavni prosvetni Svet sklenil, da je šol, mladino od 3. razreda dalje se-znanjati s cirilico in latinico. Odredba stopi v veljavo s početkom novega šol-skega leta.

— **V Mariboru je »krščansko« učiteljstvo protestiralo** proti izrazom o klerikalizmu bombastično poudarjajoč, da v Sloveniji ni klerikalizma. Dalje je zavračalo z obžalovanjem klice »Proč od Ri-ma«, ki so padali v njegovi domišljiji. Obojno kaže, da je bilo pri njih proketo malo resnosti, ko so protestirali proti kli-cem, ki jih sploh ni bilo, ko so ugotavljali stvari, o katerih ni razmišljali ni eden od udeležnikov na kongresu v Beogradu. — Nekaj drugega je pa bilo, kar jim povemo danes, dasi smo hoteli tudi o tem molčati. Ko je tov. Radovanović, ki je nekaj časa kongresu predsedoval, predstavil zboro-valcem našega tov. Luko Jelenc, omenja-joč, da se nahajata v Sloveniji dve učit. organizaciji, izmed katerih je ena strokovna, kateri predseduje tov. Jelenc, a druga klerikalna, tedaj je pri slednjem iz-razu zagrmelo enoglasno iz tisočev grl: »Dol z njo!« Oni naš prijatelj pa, ki je vo-hnil na kongresu »Slovenca« ozir. za mariborsko zadnjo resolucijo, je hotoma preslišal ta klic ter poročal v Ljubljani, da je padel na kongresu »Proč od Rima!« Le škoda, da ni bilo na kongresu naših »kr-

ščanskih prijateljev«. Videli in spoznali bi lahko enkrat za vselej, da njihove namere ne bodo našle nikoli tal v učiteljskih vrstah Jugoslavije, ki streme za enotno strokovno organizacijo celokupnega učiteljskega. Za drugič pa prosimo, da poro-čate le resnico in ne pitate svojih čitate-lev z zaviljanji kakor ste jih zadnje dni nagromadili po svojih listih.

— **Laž ima kratke noge.** Okrajno sodišče v Ljubljani je obsodilo dne 11. julija t. l. „Slovenčevega“ urednika in urednika „Večernega lista“ radi časti-kraje in sicer prvega na 120 K oziroma 12 dni zapora, drugega na 40 K oziroma 4 dni zapora ter v kritje stroškov kazenskega postopanja, ker sta v svojih listih podtikala bogoskrunstvo blejskemu So-kolu, imenoma učitelju Grundnerju iz Gorij. V zadoščenje nam je, da se je izkazala resnica in pravica, kar dokazuje razsodba, ki jo je objavilo sodišče v „Slo-vencu“ dne 4. t. m. Božji milini meljejo, a sigurno. To naj si zapomnijo dobro oni, ki smatrajo za svoj glavni poklic, da svo-jemu bližnjiku čast krajejo.

— **Naš državni proračun za leto 1920.** Finančni minister je dne 2. ju-lija t. l. predložil v ministrskem svetu na-slednji proračun za l. 1920—21 glede dr-žavnih potrebščin za posamezna ministr-stva:

Vojna	1.120.804.560.14 din.
uprava	963.919.971.03 „
financ	703.220.238.14 „
promet	324.524.887.60 „
justica	44.036.560.30 „
poduk (samo)	158.921.279.60 „
kult	12.909.540.05 „
notranje	39.135.226.45 „
zdravstvo	69.762.593.10 „
zunanje	7.601.880. „
zgradbe	105.202.620.25 „
pošta	121.377.332.65 „
poljedelstvo in vode	56.156.292.55 „
šume in rude	106.532.019.65 „
trgovino in industrijo	16.761.462.09 „
za soc. skrbstvo	74.420.760.50 „
za agrarno reformo	43.870.242.40 „
za konstituanto	454.038. „
Rezerva	20.500. „

Skupaj: 3.969.632.004.50 din., torej skupaj približno 4 milijarde dinarjev, ali 16 milijard kron. Človek bi mislil, da bo država posvetila vse svoje moči zdravstvu, zgradbam, soc. skrbstvu. Toda pogledimo: za vsa ta velevažna ministr-stva je predvidenih skupaj samo 250 mili-jonov dinarjev, vojaštvu pa 1 milijardo 120 milijonov, torej štirikrat toliko! Prosveta ima samo 158.921.279.60 din.

— **Krožek meščanskih risarskih učiteljev.** Ob sklepu tečaja v Mariboru smo si obljubili, da ustanovimo v svrhu nadalj-ne izobrazbe v risanju krožek, ki bi v po-čitnicah potoval po domovini in ki bi se njega člani ob tej priliki izpopolnjevali v risarskih spretnostih. Obljubili smo si dalje, da ustanovimo z mesečnimi doneski po najmanj 50 K fond, ki bi nam zadostoval za pričetek v prihodnjih počitnicah vsaj deloma. Opozarjam vseh onih 8 to-varišev in tovarišic na to, da je treba vpslati prvi obrok že za mesec avgust t. l., ker bi sicer vse ostalo le pri besedah. Pozivam tudi vse ostale tovariše in to-varišice iz 3. skupine, naj se pridružijo našemu krožku. Od časa do časa bom v »Tovarišu« izkazoval one, ki so vstopili v našo družbo. Vsa pojsnila daje drage volje podpisanec, ki vas pozdravlja!

Drag. Humeč — Maribor.

— **Delovanje mestnega šolskega sve-ta celjskega** je ukinila deželna vlada za Slovenijo z odlokom z dne 21. julija ter podredila osnovno in obe meščanski šoli direktno okrajnemu glavarstvu. Odlok je vzbudil v celjskih krogih veliko vzne-mirjenja in nevolje. Celjska „Nova Do-ba“ piše o zadevi med drugim: „To je tako drzen atentat na avtonomijo mestne občine celjske, da ga mora vse prebival-stvo z največjim ogorčenjem zavrniti. Protestiramo javno proti temu nasilju, prebivalstvo pa bo dobilo priliko, da svoj protest tudi javno izreče.“

— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju** je na svojem 9. rednem občnem zboru odobrila računski zaključek za leto 1919. Iz bilance posnamemo, da je a) stanje imetja koncem l. 1919. sle-deče: na posebni kredit je izposojenega 14.925:69 K, naloženega denarja je, in si-cer pri „Zadružni Zvezi“ v Celju 61.390 kron, pri poštno čekovnem uradu 1062:16 kron, v vsem torej 62.452:16 K, stanje inventarja 332 K, terjatve pri „Socijal-nem odseku 2451:19 K; b) stanje pasiv: hranilne vloge s kapitalizovanimi hranil-obrestmi 76.679:10 K, deleži 4059:90 K, rezervni zaklad 2975:51 K, čisti dobiček pa 210:55 K, ki se pridene rezervnemu zakladu. Skupnega prometa je bilo 237.760:07 K. V načelstvo so se izvolili gg.: L. Černež (načelnik), Anton Gnus (načel. namest.), Fran Brinar, Janko Knapič, Anton Petriček, Fran Voglar in Rudolf Wudler. V nadzorstvo so bili iz-

voljeni gg.: Val. Pulko (predsed.), Sreč-ko Pečar (namest.), Matko Žgajner (taj-nik), Makso Wudler in namesto premi-nulega tov. Pustiška pa Vekoslav Gobec. — Tajništvo vodi tov. Rudolf Wudler v Petrovčah. Zadruga je član „Zadružne Zveze v Celju“, ki izvršuje zakonito pred-pisano revizijo.

— **Celjsko učiteljsko društvo** je daro-valo »Dijaški kuhinji v Celju 100 K mesto venca na grob svojemu tov. Ožbaldu Pu-stišku, šol. voditelju na Svetini.

— **Vabilo na izredni občni zbor »Slo-venske šolske Matice«**, ki bo dne 27. av-gusta t. l. ob dveh popoldne v deški me-ščanski šoli v Mariboru s tem-le spore-dom: 1. Volitev predsednika (§ 8 društ. pravil) namesto umrlega predsednika H. Schreimerja. 2. Volitev treh odborniških namestnikov in sicer po enega iz bivše Kranjske in Štajerske in enega iz Koroške. — Dosedanja odborniška namestnika gg. ravnatelj Anton Dokler in prof. Marija Štupčeva sta postala odbornika namesto umrlega ravnatelja Viktorja Bežka in na-mesto umrlega vadniškega učitelja Ivana Krulca. V odboru na še ostaneto do konca leta 1921 dosedani odborniki: prof. doktor Makso Kovačič, ravnatelj Jakob Dimnik, okr. šol. nadzornik Ljudevit Černež, višji šol. nadzornik Fran Gaberšek, okr. šolski nadzornik Pavel Koschier in strokovna učiteljica Vita Zupančičeva. 3. Volitev enega pregledovalca računov namesto umrlega ravnatelja Ivana Macherja.

Odbor.
— **Javno žensko učiteljsko v Ljubljani.** — (Dopis.) Z ozirom na poročilo: „Javno žensko učiteljsko v Mariboru“ v zadnjem „Učit. Tov.“ z dne 5. avgusta t. l., št. 29., moramo se pritožiti tudi glede ženskega učiteljskega v Ljubljani. — Dej-stvo je, da se naraščaj za ženska učite-ljišča najbolj nabira iz naših meščanskih šol, ki jih imamo sedaj v naši mladi dr-žavi Jugoslaviji še precejšnje število. V Ljubljani imamo 2 v Mariboru 2, v Ce-lju, Ptuj in v Trzinu po 1. — Iz vseh teh deklislih meščanskih šol prihaja nad 100 gojenk na leto, ki se deloma posvetijo učiteljskemu ali trgovskemu stanu. — Ker je bilo letos število gojenk za prvi tečaj ženskega učiteljskega za Ljubljano preveliko, da bi se moglo vse sprejemati v I. tečaj učiteljskega, je bilo do letos do-voljeno, da se je smelo sprejeti 10—15 gojenk iz dekl. mešč. šol na moško učite-ljišče, ki so poleg učencev skupno poha-jali v I. tečaj. S tem se je ugodilo veliki potrebi oglašujočih se gojenk za I. tečaj, ki niso mogle biti drugod sprejete. Mnogo jih je odšlo v samostanske zavode, a ker tam tudi ni bilo mesta za mnogoogla-šajočih, so morale gojenke opustiti poklic po učiteljskem stanu in se posvetiti drugi stroki. To je bilo pač žalostno za priza-dete družine in to osebno za one de-klice, ki so čutile veselje in sposobnost do učiteljskega stanu. A kaj se je sedaj zgodilo? Višji šolski svet je za bodoče šolsko leto prepovedal javnemu mo-škemu učiteljskemu v Ljubljani sprejemati gojenke v I. tečaj moškega učiteljskega. S tem so rodiljini in gojenke še bolj v — zagati. — Kam naj gredo vse te gojenke, ki hlepijo po učiteljskem poklicu? — Nujno potrebno je, da višji šolski svet razveljavi ta ukrep, odnosno prepoved ter zopet dovoli, da se smejo gojenke meščanskih šol sprejemati v I. tečaj mo-škega učiteljskega. Upamo, da se to še v teku šolskih počitnic dovoli, da bodo go-jenke sprejete na moško učiteljske. — Najboljše bi pa še bilo, ako bi se usta-novile paralele ženskega naraščaja k moškemu učiteljskemu. — Svoje mnenje opiramo na sledeče razloge: I. Izjava, da je že sedaj preveč učiteljic, ni umest-na. Na videz se zdi, da jih je preveč, a pomislimo: koliko je v najnovejšem času nastopilo službo omoženih učiteljic, ki bodo po uredbi — izostale in se morale z drugimi nadomestiti. II. Koliko je sedaj nastopilo poročenih (omoženih) učiteljic, ki imajo može, kateri — ni učitelj. Te bo-od tudi prej ali slej izostale — vsaj po uredbi — in se morale nadomestiti. — III. Nimajo gojenke mešč. šol nikjer ta-kega učiteljskega, kamor bi se všolale. — IV. Pomislimo moramo na begunce, ima-joče hčerke mešč. šol, ki bi rade vstopile na učiteljske, a nimajo nikjer take šole. V. Begunci imajo sicer malenkostno učiteljske v Tolminu na Goriškem, a kak-šno je to učiteljske: znano iz listov in tudi „Učit. Tov.“ je o tem govoril v za-dnjem listu. VI. Dokler se nam razmere ne zboljšajo, oziroma dokler ne pridemo do dobrega moškega in ženskega učite-ljišča v Gorici, je tako učiteljske v Ljubljani — neobhodno potrebno. — Radi tega vlnudno prosimo merodajne činitelje, naj glede tega napravijo potrebne korake, da

* Prejeli smo ta dopis od prizade-tega očeta-učitelja, in ga priobčujemo, dasi se popolnoma ne strinjamo z izva-janji. Ured.

se v tej zadevi nam ustreže. — G. viš. šol. nadzornika dr. Poljanca, Gangla, oso-bito g. poverjenika dr. Verstovška prosi-mo, da delajo na to, da se nam dovoli na moškem učiteljskemu — paralelka ali pa celo — kar bi bilo najboljšje — da se od-pre v bodočem šolskem letu novo učite-ljišče za deklice v Ljubljani. — V to: Videant consules! Prizadeiti.

— **Iz Kočevskega okraja.** Uradna učiteljska konferenca je napovedana dne 14. septembra t. l. Imenom marskaterega to-tovariša in tovarišice vprašujemo: Čemu je konferenca o počitnicah, po katerem zakonu nas je možno prisiliti k udeležbi? Konferenca bodi med šolskim letom, to je naša zahteva, od katere ne odstopamo.

— **Maturanti in maturantke maribor-skega učiteljskega izza l. 1895!** V sporazumu z večino tovarišev obhajamo svoto 25 let-nico o priliki zborovanja Zavezine dele-gacije dne 28. avgusta v Mariboru. Pridru-žijo s nam najbrže tovariši Istoletniki z ljubljanskega učiteljskega ter tovariši-maturanti mariborskega učiteljskega izza l. 1885. Tovariša R. Jurka in J. Tratarja prosim, da mi pravočasno naznanita približno šte-vilo udeležencev, da vem priskrbeti pri-meren lokal. Tudi eventuelne želje, pred-logi in nasveti naj se mi javijo pravočasno. Na veselo svidenje torej dne 28. t. m.! Mirko Kožuh, nadučitelj v Mariboru, Slomškov trg.

— **Smrtna kosa.** V Studenicih pri Poljčanah je preminul 28. julija tovariš Franc Košir, nadučitelj v Lokah v Savinjski dolini. O pokojnem tovarišu smo pre-jeli kratak nekrolog, ki ga priobčimo v eni prihodnjih števil. Počivaj v miru!

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Slušatelji meščanskošolskega tečaja v Mariboru zložili na poslovnem večeru K 301:70. Čisti dohodek koncer-ta pevskega zbora ljubljanskega učitelj-stva v Metliki ob povratku iz Beograda K 916. — Tov. Fran Jordan iz Ihana 20 K. — Tov. Josipina Smeletova s Sv. Gore pri Litiji 10 K. — Iz poravnave med An-tonom Putrihom in Antonom Adamičem poslal advokat dr. Fran Poček v Ljubljani K 500. — Tov. Josip Turk 10 K. — Hvala!

Neodrešena domovina.

— **Zborovanje Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu,** ki je bilo do-ločeno za 5. in 6. avgust v Trstu, je itali-janska vlada prepovedala. Govori se, da je razpuščena Zveza in njen predsednik Germek stavljen pod obtožbo veleizdaje. Koliko je resnice na vesti, do danes ne vemo.

— **Naša šola v Trstu prodana.** Na Aquedottu št. 20 je bila slovenska šola, last tržaške trgovske zadruge. Pred la-ško zasedbo je bila tam naša deška pet-razredna in dekliska osemrazredna ljud-ska šola. Laške šolske oblasti otvoritve teh dveh šol niso dovolile. Lani 4. avgu-sta je laška druhal napravila na in v pos-loplju velike poškodbe. Trgovsko-obrtna zadruga je imela velike izgube in je pro-dala sedaj poslopje italijanskim socialnim demokratom. Na mejah naše domovine gori, zunaj teh uničujejo vandali naše imetje, v Beogradu se pa igrajo lahko-miselno z vladno krizo!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. de-cembra 1918.)

LX. Izkaz.

Po 20 K: V. Z. v P. kot prihranek na kaje-nju. Po 10 K: Vidic Anton — Velesovo; Josipa Sterlekarjeva — Rateče p. Kranjska gora; Stanka Jenkova — Smlednik, Gorenjsko. — Današnji izkaz 50 K. Prej. izkazanih 23.151 K. Skupaj 23.201 K.

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, y pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učitelj-skega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Promet do 31. julija 1920 K 295.919-90.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vpolnanih znamk za 2 K se ne odgovarja.